

VENDIM
Nr. 64, datë 23.10.2025

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Holta Zaçaj	kryetare;
Marsida Xhaferllari	anëtare;
Sonila Bejtja	anëtare;
Sandër Beci	anëtar;
Illir Toska	anëtar;
Genti Ibrahim	anëtar;
Marjana Semini	anëtare;
Fiona Papajorgji	anëtare,

me sekretare Anjeza Puka, në datën 23.10.2025, mori në shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve çështjen nr. 11 (R) 2024 të Regjistrat Themeltar, që u përket:

KËRKUES: Renato Sina, përfaqësuar nga avokat Roland Islami, me prokuror të posaçme.

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Prokuroria e Përgjithshme, përfaqësuar nga prokuror Alfred Progonati, me autorizim.

Kuvendi i Republikës së Shqipërisë, përfaqësuar nga sekretari i përgjithshëm Genci Gjonçaj.

OBJEKTI: Shfuqizimi i vendimeve nr. 110, datë 18.10.2018, të Gjykatës së Shkallës së Parë për Krime të Rënda; nr. 19, datë 4.3.2019, të Gjykatës së Apelit për Krime të Rënda; nr. 00–2024–1630, datë 3.10.2024, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

Shfuqizimi si antikushtetues i nenit 224, të ligjit nr. 35/2017, datë 30.3.2017, “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 7905, datë 21.3.1995, ‘Kodi i Procedurës Penale i Republikës së Shqipërisë’, të ndryshuar”, që ka ndryshuar nenin 403, pika 2, të Kodit të Procedurës Penale.

BAZA LIGJORE: Nenet 4, 5, 7, 15, 17, 18, 32, 35, 36, 42, 49, 78, 116, 124, 125, 131, pika 1, shkronja “f”, 134, pika 1, shkronja “i”, 138, 145, 147, 148, 149 dhe 179/“b”, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë (*Kushtetuta*); nenet 6 dhe 8 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut; nenet 27, 49 dhe 50, të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar (*ligji nr. 8577/2000*).

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatoren e çështjes Fiona Papajorgji, mori në shqyrtim pretendimet e kërkuarit Renato Sina (*kërkuesi*), i cili ka kërkuar pranimin e kërkesës, prapësimet e subjektit të interesuar, Prokurorisë së Përgjithshme, që ka kërkuar rrëzimin e kërkesës, parashtrimet e Kuvendit të Republikës së Shqipërisë (*Kuvendi*) vetëm për kërkimin për shfuqizimin e nenit 224, të ligjit nr. 35/2017 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligji nr. 7905, datë 21.3.1995, “Kodi i Procedurës Penale i Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar”” (*ligji nr. 35/2017*), që ka ndryshuar nenin 403, pika 2, të Kodit të Procedurës Penale (*KPP*), duke kërkuar rrëzimin e kërimit, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

Rrethanat e çështjes

1. Nga materialet e dosjes rezulton se midis kërkuesit dhe babait të tij, shtetasit P. S., nga njëra anë, si dhe vëllezërve T. S. dhe E. S., nga ana tjetër, në datën 8.2.2017 ka ndodhur një konflikt për të drejtat e përdorimit të materialeve të inerteve në lumin Drin, tek ura e fshatit Muhur në Dibër. Gjatë mosmarrëveshjes ka pasur shkëmbim zjarri me armë luftarake, nga të cilat është plagosur shtetasi E. S., i cili është dërguar menjëherë në Spitalin Rajonal Dibër. Për shkak të plagëve të marra, shtetasi E. S. ka qenë në gjendje të rëndë shëndetësore dhe pas disa ditësh ka ndërruar jetë. Për këtë ngjarje, Policia Gjyqësore, në kushtet e flagrancës, ka proceduar me arrestimin e të dyshuarve, të kërkuesit dhe të shtetasve P. S. e T. S. Ndërkohë, nga hetimet paraprake të zhvilluara, ka rezultuar se shtetasi P. S. (babai i kërkuesit) është në lidhje gjinie të afërt (baballarët vëllezër) me shtetasit T. S. dhe E. S.

2. Në këto rrethana Prokuroria pranë Gjykatës së Shkallës së Parë për Krime të Rënda (*prokuroria*) ka regjistruar ndaj kërkuesit dhe shtetasve të tjerë P. S. dhe T. S. procedimin penal nr. 48 akti, datë 9.2.2017. Prokuroria i ka akuzuar ata për kryerjen e veprës penale “Vrasja për shkak të marrëdhënieve familjare”, të kryer në bashkëpunim, të mbetur në tentativë (në këtë moment viktimë nuk kishte ndërruar ende jetë), sipas neneve 79/“c”, 25 dhe 22 të Kodit Penal (KP), për të cilën parashikohet dënimi jo më pak se 20 vjet ose me burgim të përjetshëm, si dhe për kryerjen e veprës penale të prodhimit dhe mbajtjes pa leje të armëve dhe municioneve të parashikuar nga neni 278, paragrafi i katërt, i KP-së.

3. Prokuroria, pas kryerjes së hetimeve, ka arritur në përfundimin se vetëm kërkuesi ka qenë autor i veprës penale të vrasjes së shtetasit E. S. dhe ka vendosur kalimin e çështjes për gjykim, duke e akuzuar përfundimisht atë për kryerjen e veprës penale “Vrasja për shkak të marrëdhënieve familjare”, të kryer në bashkëpunim, të parashikuar nga neni 79/“c” dhe 25 të KP-së, për cilësimin e së cilës ka administruar si prova certifikatat personale të kërkuesit, babait të tij dhe viktimës, si dhe për kryerjen e veprës penale të prodhimit dhe mbajtjes pa leje të armëve dhe municioneve luftarake”. Ndërsa dy shtetasit e tjerë P. S. dhe T. S. janë akuzuar për veprën penale “Dhuna në familje”, të parashikuar nga neni 130/“a”, paragrafi i parë, i KP-së.

4. Në datën 11.7.2017, sipas kërkesës së prokurorisë, çështja penale i ka kaluar për gjykim Gjykatës së Shkallës së Parë për Krime të Rënda (*gjykata e shkallës së parë*), e cila ka caktuar datën 27.7.2017, për zhvillimin e seancës gjyqësore. Ndërkohë, me shkresat e datës 26.7.2017, mbrojtësi i kërkuesit i është drejtuar gjykatës së shkallës së parë, duke parashtruar tri kërkesa për: i. shpalljen e moskompetencës lëndore të saj; ii. ndryshimin e cilësimit juridik të veprës penale, si të kryer në kushtet e mbrojtjes së nevojshme; iii. zhvillimin e procesit me procedurën e gjykimit të shkurtuar.

5. Në vijim, seanca gjyqësore e datës 27.7.2017, është shtyrë pas kërkesës së paraqitur nga mbrojtësi i të bashkëpandehurit T. S. Për këtë arsye, gjyqtari relator, mes të tjerave, me shkresën e datës 27.7.2017, ka njoftuar kërkuesin për zhvillimin e seancës gjyqësore në datën 14.9.2017, e cila është shtyrë për t’u zhvilluar në datën 28.9.2017, për shkak se nuk provohej fakti që i bashkëpandehuri T. S. kishte marrë dijeni të rregullt për datën dhe orën e seancës. Edhe seanca e datës 28.9.2017, është shtyrë për shkak të mosekzekutimit korrekt të urdhrit të shoqërimit për të bashkëpandehurin T. S. Seanca e radhës u caktua për t’u zhvilluar në datën 12.10.2017.

6. Gjatë seancës së datës 12.10.2017 gjykata e shkallës së parë ka marrë në shqyrtim kërkesat e paraqitura nga mbrojtësi i kërkuesit dhe ka vendosur: i. se është kompetente për gjykimin e veprës penale për të cilën akuzohet kërkuesi, të parashikuar në nenin 79/“c” të KP-së; ii. rrëzimin e kërimit për ndryshimin e cilësimit juridik të veprës penale, duke arsyetuar se cilësimi juridik i veprës penale, nëse është i saktë ose jo, si dhe çështje të tjera objekt gjykimi që lidhen me fajësinë ose pafajësinë dhe masën e dënimit nuk mund të shqyrtohen ose disponohen nga gjykata në këtë

moment procedural, pasi në fazën e kërkesave paraprake gjykata nuk ka marrë në shqyrtim asnjë provë të paraqitur nga prokurori ose palët në funksion të këtij gjykimi. Nga përmbajtja e procesverbalit të kësaj seance gjyqësore nuk rezulton që gjykata e shkallës së parë të jetë shprehur për kërkesën për gjykimin e shkurtuar, për shkak se nga prokuroria është paraqitur një provë e re dhe me qëllim lënien kohë mbrojtësit të kërkesit për t'u njohur me të, seanca gjyqësore është shtyrë për në datën 26.10.2017. Kjo seancë nuk është zhvilluar për shkak të mosformimit të trupit gjykues dhe është caktuar data 2.11.2017 për zhvillimin e seancës së ardhshme gjyqësore.

7. Në seancën e datës 2.11.2017, pasi ka dëgjuar palët, gjykata e shkallës së parë ka vendosur refuzimin e kërkesës për gjykim të shkurtuar, duke arsyetuar se tashmë (në datën 1.8.2017) kishte hyrë në fuqi ligji nr. 35/2017, me të cilin ishte ndryshuar edhe pika 2, e nenit 403 të KPP-së, duke parashikuar se *“nuk lejohet kërkesa për gjykim të shkurtuar për vepra penale për të cilat parashikohet dënimi me burgim të përjetshëm”*, për pasojë duke qenë se për veprën penale të vrasjes për shkak të marrëdhënieve familjare parashikohej dënimi jo me pak se 20 vjet burgim ose burgim të përjetshëm, çështja do t'i nënshtrohej procedurës së gjykimit të zakonshëm (*shih faqen 9, të vendimit të Gjykatës së Shkallës së Parë për Krime të Rënda*).

8. Në përfundim të shqyrtimit gjyqësor, gjykata e shkallës së parë, me vendimin nr. 110, datë 18.10.2018, mes të tjerave, ka vendosur deklarinin fajtor të kërkesit për kryerjen e veprave penale: i. “Vrasja me dashje” dhe në bazë të nenit 76 të KP-së, dënimin me 18 (tetëmbëdhjetë) vjet burgim; ii. “Mbajtja pa leje dhe prodhimi i armëve, armëve shpërthyesë dhe i municionit”, të parashikuar nga neni 278, paragrafi 1, i KP-së dhe dënimin me 4 (katër) vjet burgim. Në zbatim të nenit 55 të KP-së, pas bashkimit të dënimeve, është vendosur dënimi me 20 (njëzet) vjet burgim.

9. Ndaj vendimit ka paraqitur ankim Prokuroria, duke kërkuar ndryshimin e vendimit vetëm në lidhje me cilësimin e veprës penale për të pandehurin Renato Sina/kërkuesin, duke e deklaruar fajtor për veprat penale “Vrasja për shkak të marrëdhënieve familjare”, të parashikuar nga neni 79/“c” i KP-së dhe “Mbajtja pa leje dhe prodhimi i armëve, armëve shpërthyesë dhe i municionit”, të parashikuar nga neni 278, paragrafi 1, i KP-së, si dhe në bashkim të dënimeve, dënimin me 35 vjet burgim. Ankim ka paraqitur edhe kërkuesi, i cili ka kërkuar ndryshimin e vendimit të gjykatës së shkallës së parë për cilësimin juridik të veprës penale, duke pretenduar se duhej të cilësohej si plagosje e rëndë, me pasojë vdekjen, e kryer në kushtet e mbrojtjes së nevojshme, e parashikuar si vepër penale nga neni 88, pika 2 dhe 19, të KP-së. Për veprën penale të armëmbajtjes pa leje kërkuesi ka kërkuar dënimin me kohën e paraburgimit.

10. Gjkata e Apelit për Krime të Rënda (*gjkata e apelit*), me vendimin nr. 19, datë 4.3.2019, ka vendosur mospranimin e ankimit të paraqitur nga prokuroria për shkak të heqjes dorë prej tij dhe lënien në fuqi të vendimit nr. 110, datë 18.10.2018, të gjykatës së shkallës së parë për pjesën e deklarinimit fajtor të kërkesit për kualifikimin ligjor të veprës penale “Vrasja me dashje”, sipas nenit 76 të KP-së. Gjkata e apelit ka vendosur ndryshimin e vendimit vetëm në lidhje me disponimin për masën e dënimit për këtë vepër penale, duke e dënuar kërkuesin me 15 vjet burgim, sipas neneve 76 dhe 48, shkronja “ç” dhe 49 të KP-së. Gjkata e apelit ka vendosur lënien në fuqi të vendimit për kërkuesin në lidhje me veprën penale të parashikuar nga neni 278, paragrafi i parë, i KP-së. Në bashkim të dënimeve, sipas nenit 55 të KP-së, ka vendosur dënimin me 17 (shtatëmbëdhjetë) vjet burgim. Ndaj vendimit, mes të tjerëve, ka ushtruar rekurs edhe kërkuesi, për të cilin Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2024-1630, datë 3.10.2024, ka vendosur mospranimin e tij, pasi nuk përmbante asnjë prej shkaqeve të parashikuara nga neni 432 i KPP-së.

11. Kërkuesi në datën 19.12.2024, i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (*Gjkata*) me ankim kushtetues individual, sipas objektit. Kolegji i Gjykatës në datën 12.2.2025, ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve.

II

Pretendimet në Gjykatën Kushtetuese

12. **Kërkuesi**, në mënyrë të përmbledhur, ka parashtruar se:

12.1 Gjatë procesit gjyqësor është cenuar e drejta për proces të rregullt ligjor në drejtim të:

12.1.1 *Së drejtës për gjykim të shkurtuar dhe së drejtës për të përfituar uljen me një të tretën e dënimit për shkak të shkeljeve të rënda procedurale*, pasi prokuroria ka gabuar në cilësimin juridik të akuzës në lidhje me faktet, duke rënduar pozitën e kërkuesit. Prokuroria e ka kualifikuar veprën penale për shkak të marrëdhënieve familjare, duke arsyetuar se viktimë ishte gjini e afërt me kërkuesin, por në fashikull nuk gjendet asnjë provë për të provuar këtë marrëdhënie. Në kuptim të nenit 16 të KPP-së kërkuesi dhe viktimë nuk janë “gjini e afërt”. Nga certifikatat familjare rezulton se ata janë kushërinj të brezit të gjashtë. Kërkuesi e ka kryer veprën penale në kushtet e mbrojtjes së nevojshme, pasi viktimë kishte qëlluar në drejtim të tij me armë “automatik”, prandaj vepra duhet të ishte kualifikuar si plagosje e rëndë me pasojë vdekjen, e kryer në kushtet e mbrojtjes së nevojshme. Në mënyrë që vepra penale të kualifikohet sipas nenit 79/“c” duhet që viktimë dhe autori të kenë marrëdhënie të posaçme sipas përcaktimeve ligjore. Cilësimi juridik i gabuar i akuzës ka sjellë zbatimin e gabuar të nenit 403 të KPP-së, të ndryshuar. Gjithashtu, ky nen nuk gjen zbatim për rastin konkret, sepse ngjarja ka ndodhur përpara ndryshimeve të KPP-së dhe ligji penal nuk ka fuqi prapavepruese nëse nuk është favorizues për të pandehurin. Për të gjitha këto arsye kërkuesit i është cenuar e drejta për të përfituar nga gjykimi i shkurtuar.

12.1.2 *Standardit të arsyetimit të vendimit për kërkesën për cilësimin e veprës penale në kushtet e mbrojtjes së nevojshme*, sepse gjykatat nuk kanë arsyetuar për kërkesën e kualifikimit të veprës penale si të kryer në kushtet e mbrojtjes së nevojshme, pasi çdo veprim i kërkuesit ka pasur si qëllim kundërpërgjigjen e sulmit ndaj tij. Kërkuesi ka qëlluar ndaj viktimës, por ka qenë kjo e fundit që ka qëlluar e para. Kërkuesi, megjithëse ka pasur mundësi për të vazhduar sulmin, me vullnetin e tij e ka ndërprerë atë. Në rastin konkret, edhe nëse do të ishim në kapërcim të kushteve të mbrojtjes së nevojshme, ligjvënësi në nenin 88/“b” të KP-së ka parashikuar veprën penale të plagosjes së rëndë në kapërcim të kufijve të mbrojtjes së nevojshme. Gjatë gjykimit është kërkuar që vepra penale të kualifikohet në kuadër të mbrojtjes së nevojshme sipas nenit 19 të KP-së dhe gjykatat e juridiksionit të zakonshëm nuk kanë arsyetuar për këtë kërkesë, duke cenuar në këtë mënyrë edhe parimin e barazisë mes palëve.

12.1.3 *Parimit të mosgjykimit pa ligj*, pasi gjykata u ka dhënë fuqi prapavepruese ndryshimeve të nenit 403, pika 2, të KPP-së, në shkelje edhe të vendimit nr. 4, datë 27.3.2003, të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, duke cenuar disa parime, si: fuqia prapavepruese e ligjit, *ex post facto* dhe *in mitius, lex retro agit in mitius*. Duke qenë se gjykimi kishte filluar përpara hyrjes në fuqi të ndryshimeve të vitit 2017 të KPP-së, gjykatat nuk mund të rrëzonin kërkesën për gjykim të shkurtuar vetëm me pretendimin se në kohën e shqyrtimit të kërkesës kishte ndryshuar neni 403, pika 2, i KPP-së. Në rastin konkret ligji nuk është favorizues për kërkuesin dhe cenon edhe të drejtën për gjykim të shkurtuar. Kërkuesit i është cenuar e drejta për gjykim të shkurtuar vetëm si rezultat i akuzës së gabuar të prokurorisë, që është pranuar edhe nga prokuroria e apelit, pasi ka hequr dorë nga ankimi, në kushtet kur gjykata kishte vendosur ndryshimin e cilësimit juridik të akuzës. Në nenin 3 të KP-së parashikohet se kur ligji i kohës kur është kryer vepra penale dhe ligji i mëvonshëm janë të ndryshëm, zbatohet ai ligj, dispozitat e të cilit janë më të favorshme për personin që ka kryer veprën penale.

12.1.4 *Parimit të barazisë përpara ligjit e të mosdiskriminimit dhe parimit të sigurisë juridike*, pasi gjykatat e juridiksionit të zakonshëm kanë marrë vendime në kundërshtim me praktikën e konsoliduar të Gjykatës së Lartë, konkretisht me vendimin nr. 308, datë 20.11.2013, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, në lidhje me elementin volitiv të të pandehurit dhe mundësinë e ardhjes

së pasojës për të bërë dallimin midis vrasjes me dashje të mbetur në tentativë dhe plagosjes së rëndë me dashje, duke cenuar edhe parimin e sigurisë juridike. E drejta për t'u trajtuar i barabartë është cenuar nga gjykatat më të ulëta, që nuk kanë arsyetuar për llojin e sulmit që i ka ndodhur kërkuesit dhe babait të tij, si dhe kundërpërgjigjen që ka bërë ai ndaj këtij sulmi të padrejtë. Gjykata duhet ta trajtojë cenimin e parimit të barazisë përpara ligjit e të mosdiskriminimit për dy shkaqe: i. arsyetimi i gjykatave të juridiksionit të zakonshëm, sipas të cilit nuk merret në shqyrtim cilësimi juridik i akuzës kur provueshmëria juridike e akuzës në rastin konkret nuk kërkon hetim; ii. Gjykata e Lartë, në një rast tjetër, në të njëjtat rrethana ligjore, ka mbajtur qëndrim të ndryshëm lidhur me pranimin e kërkesës për gjykim të shkurtuar. Gjithashtu, nisur nga fakti se gjykatat nuk i kanë dhënë përgjigje këtij pretendimi, Gjykata duhet ta trajtojë atë të lidhur me standardin e arsyetimit të vendimit gjyqësor, gjykimin pa ligj dhe të drejtën për t'u gjykuar brenda një afati të arsyeshëm ligjor për shkak të sjelljes të të bashkëpandehurit T. S., që ka pasur edhe cilësinë e të dëmtuarit nga vepra penale.

12.2 *Gjykatat kanë zbatuar gabim nenin 152 të KPP-së (çmuarja e provave)*, pasi kanë keqzbatuar këtë dispozitë lidhur me çmuarjen e provave, si dhe nuk kanë arsyetuar për kërkesën e paraqitur nga mbrojtja e kërkuesit për ndryshimin e cilësimit juridik të veprës penale, duke e rikualifikuar në kuadër të mbrojtjes së nevojshme. Gjykatat duhet të arsyetonin vendimin duke mbajtur në konsideratë se kërkuesi nuk ka pasur si qëllim privimin e sulmuesit nga jeta, por vetëm për të zmbursur sulmin e atëçastshëm, të rrezikshëm dhe të kundërligjshëm që i ishte drejtuar atij. Në rastin konkret, duke u nisur nga domosdoshmëria që kishte kërkuesi për të qëlluar mbi viktimën si rezultat i goditjes në mënyrë të vazhdueshme me automatik nga ai, intensiteti i goditjeve me pistoletë dhe zonat ku janë përqendruar dëmtimet tek trupi i viktimës janë të tilla që duhet të orientonin gjykatat drejt ndryshimit të cilësimit juridik të veprës penale.

12.3 *Neni 224, i ligjit nr. 35/2017, që ka ndryshuar nenin 403, pika 2, të KPP-së (neni 403, pika 2, i KPP-së, i ndryshuar)*, cenon:

12.3.1 *Të drejtën për proces të rregullt ligjor*, pasi i heq mundësinë të pandehurit t'i kërkojë gjykatës zbatimin e kriterëve ligjore të procedurës të gjykimit të shkurtuar. Dispozita bie ndesh edhe me nenin 145, pika 1, të Kushtetutës, pasi ky rregullim ka penguar gjykatat në dhënien e drejtësisë, duke cenuar pavarësinë e pushtetit gjyqësor.

12.3.2 *Parimin e prezumimit të pafajësisë*, sepse gjykimi i veprave penale, për të cilat parashikohet dënimi me burgim të përjetshëm, fillon duke e paragjykuar cilësimin juridik të veprës penale pa kryer hetim e gjykim për kërkesën e prokurorit, por duke e marrë atë të mirëqenë e duke rënduar pozitat e të pandehurit në gjykim. Kërkuesi është deklaruar fajtor jo për veprën penale për të cilën akuzohej, por për atë të vrasjes me dashje, për të cilën ai do të kishte përfituar nga gjykimi i shkurtuar. Për shkak të mënyrës së zbatimit të tij, rezulton se gjykatat janë përqendruar vetëm në akuzën e paraqitur nga prokuroria.

12.3.3 *Parimin e sigurisë juridike*, pasi nuk respekton kriteret e qartësisë dhe saktësisë, si dhe ndryshon raportin mes shtetit dhe shtetasit që ndiqet penalisht. Në rastin konkret, kërkuesit i është bërë kualifikim ligjor i veprës penale i gabuar, duke iu cenuar e drejta për gjykim të shkurtuar. Në këto kushte, kërkuesi ka qenë në pozita të pabarabarta me organin e akuzës në gjykim.

12.3.4 *Parimin e barazisë përpara ligjit*, pasi parashikon heqjen e së drejtës për gjykim të shkurtuar për shkak të llojit të dënimit, duke krijuar situata diskriminuese, pa përligje të arsyeshme e objektive. Heqja e së drejtës për gjykim të shkurtuar për kërkuesin nuk justifikohet me ndonjë interes publik, si dhe gjykatat nuk kanë dhënë argumente të mjaftueshme.

13. ***Subjekti i interesuar, Prokuroria e Përgjithshme***, ka prapësuar për sa vijon:

13.1 *Për të drejtën për proces të rregullt ligjor*:

13.1.1 *Pretendimi për moszbatimin e gjykimit të shkurtuar* është i pabazuar, pasi gjykatat kanë vendosur rrëzimin e kërkesës duke u bazuar në nenin 403, pika 2, të KPP-së. Pretendimi i kërkuesit

është në kundërshtim me kriteret dhe kushtet e përcaktuara nga KPP-ja për gjykimin e shkurtuar, vendimin unifikues nr. 2, datë 29.1.2003, të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë dhe vendimin nr. 4, datë 10.2.2012, të Gjykatës. Riti i gjykimit të shkurtuar nuk lidhet me disponimin përfundimtar të gjykatës për veprën penale që do të dënohet i pandehuri, por me procedimin penal të dërguar për gjykim nga prokuroria, me veprën penale për të cilën ka filluar shqyrtimi gjyqësor. Në kushtet kur kërkuesi ka qenë i akuzuar për një vepër penale për të cilën KPP-ja ndalon aplikimin e gjykimit të shkurtuar, me të drejtë gjykata e shkallës së parë ka vlerësuar se nuk kanë qenë kushtet ligjore për të proceduar me gjykimin e shkurtuar. Në përfundim të gjykimit, ajo gjykatë ka vlerësuar ndryshimin e cilësimit juridik të veprës penale. Gjithashtu, gjykimi i shkurtuar mund të aplikohet kur gjykata vlerëson dhe bindet se mund ta zgjidhë çështjen në gjendjen që janë aktet, pa qenë nevoja për shqyrtim gjyqësor. Ndërsa në rastin konkret, për shkak të zhvillimit të gjykimit sipas procedurës së zakonshme, kërkuesi ka dorëzuar prova dhe ka kërkuar marrjen e provave të reja, që kanë bërë të mundur ndryshimin e kualifikimit ligjor të faktit penal dhe dënimin e tij me një masë më të ulët se dënimi me burgim të përjetshëm. Në këtë këndvështrim nuk kanë ekzistuar kushtet që të mund të procedohej me gjykimin e shkurtuar.

13.1.2 *Pretendimet për ndryshimin e kualifikimit ligjor të veprës penale nga gjykata dhe mosaplikimi i nenit 403, pika 2, të KPP-së* kanë të bëjnë me themelin e çështjes që kanë gjykuar gjykatat e juridiksionit të zakonshëm. Ato janë të lidhura me vlerësimin e provave dhe mënyrën e interpretimit e zbatimit të së drejtës materiale e procedurale (mënyra e kualifikimit të veprës penale, kuptimi i veprës penale dhe vlerësimi i provave) dhe nuk është detyrë e Gjykatës të analizojë provat dhe faktet ku janë bazuar gjykatat për zgjidhjen e themelit të çështjes. Nga aktet e dosjes rezulton se nuk janë konstatuar shkelje që do ta bënë procesin të parregullt nga ana ligjore. Vendimet e gjykatave janë rrjedhojë e zbatimit të drejtë të ligjit material dhe procedural për sa i përket vlerësimit të provave, cilësimit ligjor, llojit të dënimit dhe trajtimit të kërkesës për gjykimin e shkurtuar. Për pasojë, nuk konstatohet që gjatë procesit gjyqësor të ketë pasur shkelje të të drejtave kushtetuese ose zbatim arbitrar të ligjit, në kuptimin që të jetë haptazi në kundërshtim me nenin 42 të Kushtetutës. Kualifikimi ligjor i veprës penale është atribut i gjykatave të juridiksionit të zakonshëm, të cilat shqyrtojnë dhe vlerësojnë provat.

13.1.3 *Pretendimi për gjykimin pa ligj* nuk është i bazuar. Mosaplikimi i gjykimit të shkurtuar dhe për pasojë edhe mospërfitimi që sjell ky lloj gjykimi, duke përfutur uljen me një të tretën e dënimit, nuk kanë ardhur vetëm për shkak se nga gjykata u është dhënë fuqi prapavepruese ndryshimeve të bëra në nenin 403 të KPP-së, të ndryshuar në vitin 2017, por sepse çështja nuk mund të gjykohej në gjendjen që ishin aktet. Edhe gjykata e apelit ka arsyetuar se zhvillimi i gjykimit të zakonshëm nën parimin e kontradiktoritetit ka bërë të mundur ndryshimin e cilësimit ligjor dhe lehtësimin e pozitës juridike të kërkuesit.

13.2 *Pretendimi për shfuqizimin e nenit 403, pika 2, të KPP-së, të ndryshuar*, pasi cenon parimin e prezumimit të pafajësisë dhe parimin e sigurisë juridike, nuk gjen mbështetje kushtetuese e ligjore. Kuvendi, si organ ligjvënës, ka të drejtë të përcaktojë marrëdhëniet që rregullohen me nxjerrjen e një ligji të caktuar dhe njëkohësisht të përjashtojë nga përfitimi që parashikon ai ligj. Në këtë aspekt është në kompetencë të Kuvendit që për efekt të luftës kundër kriminalitetit dhe dhënies së drejtësisë efektive të përjashtojë një kategori veprash penale nga përfitimet që sjell gjykimi i shkurtuar. Mundësia e të pandehurit për t'i kërkuar gjykatës zbatimin e kriterëve ligjore të procedurës së gjykimit të shkurtuar është një e drejtë e tij, por është atribut i gjykatës për të vendosur nëse plotësohen kriteret ligjore për pranimin e gjykimit të shkurtuar, për rrjedhojë uljen e dënimit me një të tretën.

14. ***Subjekti i interesuar, Kuvendi***, ka paraqitur parashtrime me shkrim vetëm për kërkimin për shfuqizimin e nenit 403, pika 2, të KPP-së, të ndryshuar, si vijon:

14.1 *E drejta për një gjykim të drejtë* garantohet përmes procedurës së rregullt gjyqësore dhe jo nëpërmjet një forme specifike sikurse është gjykimi i shkurtuar. Ky i fundit është një alternativë procedurale e bazuar në rrethana të caktuara dhe jo një e drejtë kushtetuese për çdo të pandehur. Ligjvënësi ka të drejtë të kufizojë aplikimin e saj për raste që nga natyra kërkojnë një analizë më të thelluar të provave dhe fakteve. Edhe pretendimi i kërkuarit se nuk ka përfituar uljen e dënimit për shkak të ndalimit të gjykimit të shkurtuar, nuk përbën shkelje të procesit të rregullt ligjor, pasi gjykimi i shkurtuar është një përfitim që lidhet ngushtësisht me përdorimin e një procedure të veçantë dhe jo një e drejtë e garantuar për të gjithë personat e proceduar penalisht. Nëse procedura nuk zbatohet, përfitimet e saj nuk mund të pretendohen. Zbatimi i nenit 406 të KPP-së është i kushtëzuar nga vetë lejueshmëria e gjykimit të shkurtuar. Nuk ka detyrim kushtetues për të garantuar uljen e dënimit në çdo rrethanë dhe dënimi i vendosur sipas procesit të rregullt ligjor nuk përbën cenim të të drejtave kushtetuese.

14.2 *Për parimin e sigurisë juridike*, neni 403, pika 2, i KPP-së të ndryshuar është një dispozitë që ka dëshmuar stabilitet juridik ndër vite në raport me vetë normat e këtij kodi, i cili u është nënshtruar ndryshimeve ligjore ndër vite. Neni 403, pika 2, i KPP-së është një normë e qartë, e kuptueshme dhe e parashikueshme. Ai përjashton në mënyrë të drejtpërdrejtë aplikimin e gjykimit të shkurtuar për veprat penale për të cilat parashikohet dënimi me burgim të përjetshëm. Nuk ka asnjë paqartësi ligjore në formulim dhe çdo subjekt i ligjit e kupton saktësisht kufirin e zbatueshmërisë së dispozitës.

14.3 *Dispozita nuk cenon garancitë e nenit 17 të Kushtetutës*. Nga leximi i dispozitës objekt kundërshtimi dhe jurisprudencës kushtetuese kuptohet se qëllimi i ligjvënësit nuk ka qenë cenimi i të drejtave të të pandehurit, por garantimi i një procedure të plotë gjyqësore për veprat penale më të rënda, duke pasur parasysh se burgimi i përjetshëm është forma më ekstreme e sanksionit penal.

14.4 *Pretendimi se dispozita cenon nenin 18 të Kushtetutës, i cili rregullon parimin e barazisë përpara ligjit dhe mosdiskriminimit nuk qëndron*, pasi ky parim nuk nënkupton trajtim të njëjtë për të gjithë, por kërkon trajtim të barabartë në raste të ngjashme. Personat që akuzohen për vepra për të cilat parashikohet dënimi me burgim të përjetshëm nuk janë në të njëjtën situatë juridike me ata që akuzohen për vepra për të cilat parashikohen dënime më të lehta.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkuarit

15. Çështja e legjitimitimit (*locus standi*) është një ndër aspektet kryesore që lidhet me nisjen e një procesi kushtetues. Sipas neneve 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pikat 1, shkronja “i” dhe 2, të Kushtetutës, si dhe nenit 71, të ligjit nr. 8577/2000, çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, mund të vërë në lëvizje Gjykatën për gjykimin përfundimtar të ankesave kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë. Ankimi kushtetues individual, në çdo rast, duhet të plotësojë kriteret kumulative të nenit 71/“a”, të ligjit nr. 8577/2000, që lidhen me shterimin e mjeteve juridike, afatin e paraqitjes së kërkesës, pasojat negative të pësuar në mënyrë të drejtpërdrejtë e reale dhe mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur.

16. Në rastin konkret Gjykata konstaton se kërkuari në ankimin kushtetues individual ka parashtruar 2 kërtime: 1. për shfuqizimin e vendimeve gjyqësore të dhëna në procesin gjyqësor penal të zhvilluar ndaj tij; 2. për shfuqizimin e nenit 403, pika 2, të KPP-së, të ndryshuar. Në këtë këndvështrim, kërkuari, si individ, legjitimohet *ratione personae*, në kuptim të neneve 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pika 1, shkronja “i”, të Kushtetutës, sepse është palë në procesin gjyqësor penal objekt kundërshtimi, gjatë të cilit është zbatuar edhe neni 403, pika 2, i KPP-së, për rrjedhojë

Gjykata vlerëson se kërkuesi ka interes të drejtpërdrejtë për vënien në lëvizje të këtij gjykimi kushtetues.

17. Në lidhje me kriterin e *shterimit të mjeteve juridike efektive*, Gjykata në jurisprudencën e saj ka theksuar se sipas nenit 131, pika 1, shkronja “f”, të Kushtetutës ajo vendos për gjykimin përfundimtar të ankesave të individëve, pasi të jenë shteruar të gjitha mjetet juridike efektive për mbrojtjen e të drejtave kushtetuese që individit pretendon se i janë cenuar nga akti i pushtetit publik. Rregulli i shterimit të mjeteve juridike nënkupton jo vetëm që kërkuesi t’u jetë drejtuar të gjitha instancave gjyqësore të zakonshme, përpara se t’i drejtohet Gjykatës, por edhe që të gjitha pretendimet (shkaqet) që ngre në këtë Gjykatë, t’i ketë paraqitur më parë në të gjitha instancat e zakonshme gjyqësore, të paktën në substancë, duke respektuar kërkesat formale dhe afatet e parashikuara në ligjin procedural (*shih vendimet nr. 38, datë 12.7.2023; nr. 33, datë 1.11.2021; nr. 8, datë 19.3.2018, të Gjykatës Kushtetuese*).

18. Ndërsa në lidhje me ankimin kushtetues individual, me objekt kundërshtimin si antikushtetues të ligjit ose aktit normativ, Gjykata ka theksuar se kërkuesi duhet t’i ketë përdorur të gjitha mjetet juridike në dispozicion për mbrojtjen e së drejtës kushtetuese që cenon ligji i kundërshtuar jo vetëm formalisht, por edhe në kuptimin substancial. Si rregull, ligji zbatohet përmes akteve të organeve publike ose vendimeve gjyqësore, prandaj individit duhet, së pari, t’i kundërshtojë ato përpara gjykatave kompetente, duke shteruar të gjitha mjetet juridike që parashikon sistemi ynë juridik. Kjo ka rëndësi edhe për të provuar se kërkuesi është prekur personalisht, drejtpërdrejt dhe realisht. Gjithsesi, meqenëse mjeti juridik mund të jetë i ndryshëm, në varësi të llojit të ankimit, efektiviteti i tij vlerësohet jo thjesht nga fakti që është parashikuar me ligj, por edhe nga zbatueshmëria e tij (*shih vendimin nr. 31, datë 4.10.2021, të Gjykatës Kushtetuese*).

19. Mbi bazën e standardeve të mësipërme, Gjykata vlerëson se kërkuesi e plotëson kriterin e shterimit të mjeteve juridike, pasi i është drejtuar Gjykatës me ankim kushtetues individual pas përfundimit të procesit gjyqësor penal në të tria shkallët e gjyqësorit, duke parashtruar pretendimet e tij përpara tyre si në formë dhe në substancë. Gjithashtu, ai përmbush kriterin e shterimit të mjeteve juridike edhe për pretendimet për kundërshtimin e nenit 403, pika 2, të KPP-së, të ndryshuar, duke qenë se, sikundër u theksua më sipër, kjo dispozitë është zbatuar gjatë procesit gjyqësor të kundërshtuar, prandaj kërkuesi nuk ka mjet tjetër juridik në dispozicion përveç paraqitjes së ankimit kushtetues individual.

20. Lidhur me legjitimimin *ratione temporis*, kërkuesi i është drejtuar Gjykatës me ankim kushtetues individual në datën 19.12.2024, ndërsa vendimi gjyqësor më i fundit që kundërshtohet është dhënë nga Gjykata e Lartë në datën 3.10.2024. Për rrjedhojë, ankimi kushtetues individual është paraqitur brenda afatit ligjor 4-mujor të parashikuar nga nenet 50, pika 4, për kundërshtimin e normës juridike, si dhe 71/“a”, pika 1, shkronja “b”, për kundërshtimin e vendimeve gjyqësore, të ligjit nr. 8577/2000.

21. Për sa i takon legjitimitetin *ratione materiae*, Gjykata konstaton se kërkuesi ka pretenduar në lidhje me vendimet gjyqësore të kundërshtuara cenimin e së drejtës për proces të rregullt ligjor në drejtim të së drejtës për gjykim të shkurtuar dhe së drejtës për të përfutur uljen me një të tretën e dënimit për shkak të shkeljeve të rënda procedurale, standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor për kërkesën për ndryshimin e cilësimit juridik të veprës penale, parimit të mosgjykimit pa ligj, parimit të barazisë përpara ligjit e të mosdiskriminimit dhe parimit të sigurisë juridike, si dhe zbatimit të gabuar të nenit 152 të KPP-së.

22. Në lidhje me pretendimin për cenimin e parimit të barazisë përpara ligjit dhe të mosdiskriminimit kërkuesi ka parashtruar dy shkaqe: i. arsyetimi i gjykatave të juridiksionit të zakonshëm nuk analizon cilësimin juridik të akuzës edhe pse provueshmëria juridike e akuzës nuk kërkon hetim; ii. Gjykata e Lartë në një rast tjetër, në të njëjtat rrethana ligjore, ka mbajtur qëndrim

të ndryshëm lidhur me pranimin e kërkesës për gjykim të shkurtuar, duke vendosur lënien në fuqi të gjykimit të shkurtuar. Për *shkakun e dytë*, sipas kërkesit, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë në vendimin nr. 308, datë 20.11.2013, ka mbajtur qëndrim të ndryshëm nga rasti i tij. Gjykata në jurisprudencën e saj ka theksuar se fakti që gjykatat e zakonshme kanë vendosur ndryshe në një rast të ngjashëm, në vetvete nuk mund të mbështesë *apriori* pretendimin për shkeljen e parimit të barazisë përpara ligjit, pasi mënyra e zgjidhjes së çështjes dhe e zbatimit të ligjit është e drejtë e çdo gjykate, për sa kohë çdo çështje konkrete është specifike dhe ka individualitetin e saj, harmonizuar edhe me rrethana, faktorë, motive ose prova gjyqësore, të cilat nuk mund të jenë të njëjta (*shih vendimet nr. 19, datë 21.3.2024; nr. 17, datë 23.3.2023, të Gjykatës Kushtetuese*). Vetëm në rastet e ekzistencës së vendimeve njëseuse/unifikuese, gjykatat, duke mos analizuar çështjen konform këtyre vendimeve, cenojnë parimin e sigurisë juridike të kërkesit për zbatimin e ligjit në harmoni me praktikën gjyqësore të kësaj gjykate (*shih vendimin nr. 47, datë 11.6.2024, të Gjykatës Kushtetuese*). Prandaj, në kushtet kur kërkesi nuk argumenton nëse vendimi i referuar prej tij është njëseuse/unifikues i praktikës gjyqësore, pra që të jetë i detyrueshëm për zbatim nga gjykatat e juridiksionit të zakonshëm, pretendimi i kërkesit për cenimin e parimit të barazisë përpara ligjit është haptazi i pabazuar.

23. Ndërsa për pretendimet për cenimin e së drejtës për proces të rregullt ligjor në drejtim të: i. së drejtës për gjykim të shkurtuar dhe së drejtës për të përfutur uljen me një të tretën e dënimit për shkak të shkeljeve të rënda procedurale; ii. parimit të mosgjykimit pa ligj, pasi gjykatat e zakonshme i kanë dhënë fuqi prapavepruese ndryshimeve të nenit 403, pika 2, të KPP-së, të ndryshuar; iii. zbatimit të gabuar të nenit 152 të KPP-së, Gjykata vëren se thelbi i argumenteve të paraqitura nga kërkesi lidhet me mospërfitimin e uljes së një të tretës së dënimit, sipas parashikimeve ligjore që sipas tij duhet të ishin zbatuar, për shkak të cilësimit të gabuar të veprës penale nga ana e prokurorisë, prandaj Gjykata do t'i analizojë ato në drejtim të *parimit të mosdënimit pa ligj*. Gjithashtu, për sa i takon *shkakut të parë* të pretendimit për cenimin e parimit të barazisë përpara ligjit (*shih paragrafin 22 të vendimit*), nisur nga thelbi i argumenteve të parashtruara nga kërkesi, ai do të analizohet së bashku me pretendimin për cenimin e standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor. Për rrjedhojë, pretendimet në lidhje me vendimet gjyqësore Gjykata do t'i analizojë në këndvështrim të *parimit të mosdënimit pa ligj dhe standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor*.

24. Për sa i përket legjitimitetit *ratione materiae* në lidhje me kërkimin për shfuqizimin e nenit 403, pika 2, të KPP-së, të ndryshuar, kërkesi ka pretenduar se dispozita bie ndesh me *të drejtën për proces të rregullt ligjor, parimin e prezumimit të pafajësisë, parimin e sigurisë juridike dhe atë të barazisë përpara ligjit*. Gjykata vëren se thelbi i parashtrimeve të kërkesit, edhe në lidhje me këtë dispozitë ka të bëjë ngushtësisht me zbatimin e saj në procesin gjyqësor penal të zhvilluar ndaj kërkesit, prandaj ajo do t'i analizojë pretendimet për nenin 403, pika 2 të KPP-së, të ndryshuar, të lidhura me të drejtën për proces të rregullt ligjor, pra me pretendimet për shfuqizimin e vendimeve gjyqësore.

B. Për themelin e pretendimeve

B.1 Për cenimin e parimit të mosdënimit pa ligj

25. Kërkesi ka pretenduar se për shkak të shkeljeve të rënda procedurale dhe cenimit të të drejtave gjatë procesit gjyqësor penal ai nuk ka përfutur uljen me një të tretën e dënimit. Sipas tij, për shkak se prokuroria ka gabuar në cilësimin juridik të akuzës, në lidhje me faktet e ngjarjes penale, është rënduar pozita juridike e kërkesit. Prokuroria nuk ka sjellë asnjë argument për cilësimin juridik të veprës penale për shkak të gjinisë së afërt, madje nuk ka shpjeguar në pretendimet përfundimtare marrëdhënien farefisnore mes kërkesit dhe viktimës. Për shkak të cilësimit juridik të gabuar të akuzës, gjykata e shkallës së parë nuk ka pranuar kërkesën e kërkesit për të zhvilluar procesin sipas gjykimit të shkurtuar.

26. Subjekti i interesuar, Prokuroria e Përgjithshme, ka prapësuar se gjykatat kanë vendosur rrëzimin e kërkesës për gjykimin e shkurtuar duke u bazuar në nenin 403, pika 2, të KPP-së, pas ndryshimeve të vitit 2017. Pretendimi i kërkuarit është në kundërshtim me kriteret dhe kushtet e përcaktuara nga KPP-ja për gjykimin e shkurtuar, vendimin unifikues nr. 2, datë 29.1.2003, të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë dhe vendimin nr. 4, datë 10.2.2012, të Gjykatës. Në kundërshtim nga sa pretendon kërkuari, riti i gjykimit të shkurtuar nuk lidhet me disponimin përfundimtar të gjykatës se për cilën vepër penale do të dënohet i pandehuri, por me procedimin penal të dërguar për gjykim, me atë se për cilën vepër penale vendoset dërgimi i çështjes për gjykim. Në kushtet kur kërkuari ka qenë i akuzuar për një vepër penale për të cilën KPP-ja ndalon aplikimin e gjykimit të shkurtuar, me të drejtë gjykata e shkallës së parë ka vlerësuar se nuk kanë qenë kushtet ligjore për të proceduar me gjykimin e shkurtuar.

27. Gjykata ka theksuar se e drejta për të mos u dënuar pa ligj (*nullum crimen nulla poena sine lege*), e garantuar nga neni 29 i Kushtetutës, është një element thelbësor i shtetit të së drejtës. Ky parim duhet të interpretohet dhe zbatohet në mënyrë që të ofrojë garanci efektive kundër ndjekjes, deklarimit fajtor dhe dënimit arbitrar të individit (*shih vendimet nr. 32, datë 30.5.2023; nr. 16, datë 15.6.2009; nr. 14, datë 17.4.2007, të Gjykatës Kushtetuese*).

28. Ndërsa në lidhje me karakteristikat e gjykimit të shkurtuar, i cili hyn në kategorinë e gjykimeve të posaçme, në jurisprudencën kushtetuese është pohuar se kur i pandehuri ka bërë kërkesë që të procedohet me këtë lloj gjykimi, nëse gjykata e zakonshme çmon se çështja mund të zgjidhet në gjendjen që janë aktet, pa iu nënshtuar provat debatit gjyqësor dhe pa marrë prova të reja, vlerësim i cili konsiston në bindjen e brendshme të gjyqtarit, vendos gjykimin e shkurtuar. Pra, gjykimi i shkurtuar nuk realizohet automatikisht vetëm me kërkesën e të pandehurit, por kërkon edhe miratimin e gjyqtarit, i cili nëse ka dyshime për këtë vlerësim, mund të rrëzojë kërkesën e të pandehurit për të proceduar me gjykim të posaçëm dhe të vazhdojë gjykimin me procedurën e zakonshme, duke respektuar parimet e procesit të rregullt ligjor (*shih vendimet nr. 6, datë 26.2.2013; nr. 14, datë 26.3.2012; nr. 4, datë 10.2.2012, të Gjykatës Kushtetuese*).

29. Për sa i përket kërkesës për gjykim të shkurtuar, Gjykata konstaton se neni 403 i KPP-së, përpara ndryshimeve të bëra me ligjin nr. 35/2017, parashikonte se i pandehuri/përfaqësuesi i tij mund të kërkojë që çështja të përfundohet në gjendjen që janë aktet derisa të mos ketë filluar shqyrtimi gjyqësor. Sipas parashikimit të kësaj dispozite, kërkesa për të zgjidhur çështjen në gjendjen që janë aktet nuk kufizohet nga lloji i veprës penale për të cilën akuzohet i pandehuri. Me ligjin nr. 35/2017, neni 403, pika 2, i KPP-së ndryshoi, duke parashikuar se “*nuk lejohet kërkesa për gjykim të shkurtuar për vepra penale për të cilat parashikohet dënim me burgim të përjetshëm*”.

30. Gjithashtu, Gjykata në jurisprudencën e saj ka theksuar se të drejtat individuale, qoftë edhe të natyrës procedurale (këto të fundit të konceptuara në funksion dhe të garancive të të drejtave materiale), duhet të interpretohen gjithmonë në atë mënyrë që të jenë efektive (*shih vendimet nr. 56, datë 9.11.2023; nr. 6 datë 22.2.2022; nr. 5, datë 2.3.2011, të Gjykatës Kushtetuese*).

31. Për sa i takon ndarjes së detyrave midis juridiksionit kushtetues dhe atij të gjyqësorit të zakonshëm, Gjykata në jurisprudencën e saj ka theksuar se ajo ka në kompetencën e saj vlerësimin nëse gjykatat e sistemit gjyqësor kanë respektuar të drejtat e palëve në gjykim për një proces të rregullt ligjor dhe nëse ato u kanë dhënë kuptimin e duhur të drejtave kushtetuese që duhen respektuar në procesin e shqyrtimit të çështjes. Gjykata nuk mund të bëjë vlerësim të provave, interpretim të ligjit dhe as të përcaktojë mënyrën e zgjidhjes së çështjes, sepse këto të fundit hyjnë në sferën e kompetencave të gjykatave të juridiksionit të zakonshëm (*shih vendimet nr. 63, datë 20.11.2023; nr. 34, datë 17.11.2022, të Gjykatës Kushtetuese*). Sipas Gjykatës, detyrë e saj është të vlerësojë nëse gjatë procesit gjyqësor ka pasur shkelje të të drejtave kushtetuese, si dhe nëse zbatimi i ligjit ka qenë eventualisht arbitrar, në kuptimin që të bjerë ndesh haptazi me konceptin

e gjykimit të drejtë të përcaktuar në nenin 42 të Kushtetutës. Gjykata nuk vepron si shkallë e katërt gjykimi, por ajo ndërhyt atëherë kur gabimi ligjor ose faktik nga gjykatat e juridiksionit të zakonshëm është aq i dukshëm, sa një gjykatë e arsyeshme nuk mund ta kishte bërë ndonjëherë ose është i tillë që gjykimin e bën të padrejtë (*shih vendimet nr. 59, datë 14.11.2023; nr. 30, datë 29.5.2023; nr. 29, datë 1.11.2022, të Gjykatës Kushtetuese*).

32. Mbi bazën e këtyre standardeve kushtetuese dhe nisur nga konteksti i rrethanave të çështjes, Gjykata do të vlerësojë nëse në rastin në shqyrtim cilësimi juridik i veprës penale nga prokuroria ka ndikuar në rrëzimin e kërkesës së individit për gjykimin sipas procedurës së gjykimit të shkurtuar dhe nëse gjykatat e juridiksionit të zakonshëm, për më tepër Gjykata e Lartë, kanë garantuar realizimin e një procesi gjyqësor të drejtë në drejtim të efektivitetit të së drejtës për gjykim të shkurtuar, pra të mosdënimit të tij pa ligj.

33. Gjykata vëren se prokuroria e ka akuzuar kërkuesin, ndër të tjera, për veprën penale “Vrasja për shkak të marrëdhënieve familjare”, të kryer në bashkëpunim, duke qenë se gjatë hetimeve ka rezultuar se babai i kërkuesit dhe viktimja janë në lidhje gjinie të afërt (baballarët vëllezër). Gjykata e shkallës së parë ka ndryshuar cilësimin juridik të veprës penale në ngarkim të kërkuesit në “Vrasja me dashje”, të parashikuar nga neni 76 i KP-së. Ajo gjykatë ka arsyetuar se kërkuesi me viktimën nuk bëjnë pjesë të “gjini e afërt”, duke pasur parasysh nenin 16 të KPP-së. Sipas gjykatës së shkallës së parë, duke qenë se kërkuesi dhe viktimja nuk hyjnë në rrethin e personave “gjini e afërt”, faktit penal i duhet dhënë një përcaktim i ndryshëm nga ai që ka bërë prokurori, duke e cilësuar si vrasje me dashje, të parashikuar në nenin 76 të KP-së. Në vijim, gjykata e shkallës së parë ka vlerësuar se në kushtet kur cilësimi juridik është më i lehtë nga ai i dhënë nga prokuroria, gjykata nuk ka detyrimin ligjor për të njoftuar palët për ndryshimin e cilësimit juridik të veprës penale, sipas nenit 375 të KPP-së (*shih faqen 36 të vendimit të Gjykatës së Shkallës së Parë për Krime të Rënda*). Për rrjedhojë, gjykata e shkallës së parë, mes të tjerave, ka vendosur deklarinimin fajtor të kërkuesit për kryerjen e veprave penale “Vrasja me dashje” (neni 76 i KP-së) dhe “Mbajtja pa leje dhe prodhimi i armëve, armëve shpërthyese dhe i municionit” (neni 278, paragrafi 1, i KP-së).

34. Ndaj vendimit kanë paraqitur ankim kërkuesi dhe prokuroria. Gjatë shqyrtimit të çështjes, në seancën gjyqësore të datës 4.3.2019, Prokuroria pranë Gjykatës së Apelit për Krime të Rënda ka paraqitur deklaratë për heqjen dorë nga ankimi, ku, mes të tjerave, ka parashtruar se kërkuesi dhe viktimja nuk bëjnë pjesë në rrethin e personave “gjini e afërt” dhe gjykata e shkallës së parë me të drejtë e ka cilësuar si vrasje me dashje, duke i dhënë një përcaktim të ndryshëm nga prokurori. Gjykata e apelit ka vendosur mospranimin e ankimit të prokurorit për shkak të heqjes dorë dhe lënien në fuqi të vendimit të gjykatës së shkallës së parë për pjesën e deklarinimit fajtor të kërkuesit sipas veprave penale “Vrasja me dashje” dhe “Mbajtja pa leje dhe prodhimi i armëve, armëve shpërthyese dhe i municionit”, si dhe ndryshimin e vendimit vetëm në lidhje me disponimin për masën e dënimit për veprën penale të vrasjes me dashje.

35. Pretendimi i kërkuesit për mospranimin e kërkesës për gjykimin e shkurtuar është shqyrtuar edhe nga gjykata e apelit, e cila e ka gjetur të drejtë e të mbështetur në ligj vendimmarrjen e gjykatës së shkallës së parë, duke arsyetuar me të njëjtën linjë si gjykata e shkallës së parë se rastin në gjykim nuk mund të procedohet me gjykimin e çështjes me ritin e gjykimit të shkurtuar, për shkak të parashikimit të nenit 403 të KPP-së, të ndryshuar dhe se e drejta e të pandehurit për të kërkuar zhvillimin e gjykimit me procedurën e gjykimit të shkurtuar shqyrtohet nga gjykata e faktit dhe mbetet atribut i saj (*shih faqet 20 dhe 21, të vendimit të Gjykatës së Apelit për Krime të Rënda*).

36. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë ka vendosur mospranimin e rekursit, për shkak se nuk përmbante asnjë prej shkaqeve të parashikuara në nenin 432 të KPP-së, duke arsyetuar se nuk konstatohet zbatim i gabuar i ligjit procedural ose material nga gjykatat e faktit. Kolegji Penal i

Gjykatës së Lartë e ka vlerësuar të pabazuar pretendimin e ngritur në rekurs nga kërkuesi për cenimin e së drejtës për të përfitur nga gjykimi i shkurtuar. Ajo gjykatë ka mbajtur qëndrimin se gjykata e apelit ka arsyetuar me të drejtë se për shkak të cilësimit ligjor të akuzës “Vrasja për shkak të marrëdhënieve familjare”, me të cilën akuza ka dërguar për gjykim çështjen e kërkuesit, parashikohej dënimi me burgim të përjetshëm dhe nuk mund të procedohej me procedurën e gjykimit të shkurtuar, referuar nenit 403, pika 2, të KPP-së, të ndryshuar. Zhvillimi i gjykimit me procedurën e gjykimit të zakonshëm, nën parimin e kontradiktoritetit, ka bërë të mundur edhe ndryshimin e këtij cilësimi ligjor, në lehtësim të pozitës së kërkuesit (*shih faqen 14, të vendimit të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë*).

37. Nisur nga sa më lart, Gjykata vëren se qëndrimi i gjykatave të zakonshme për rrëzimin e kërkesës për gjykim të shkurtuar të kërkuesit lidhet në mënyrë të drejtpërdrejtë me dy shkaqe: i. me përcaktimin e cilësimit juridik të veprës penale për të cilën kërkuesi është akuzuar nga prokuroria dhe çështja është dërguar për gjykim; ii. me kohën e shqyrtimit të kërkesës për gjykim të shkurtuar.

38. Për sa i takon *shkakut të parë*, kualifikimit juridik të veprës penale nga ana e prokurorisë, sikurse u përmend më lart (*shih paragrafin 3 të vendimit*), kjo e fundit, duke e cilësuar marrëdhënien mes autorit të veprës penale/kërkuesit dhe viktimës si lidhje mes kushërinjve, e ka akuzuar atë për veprën penale “Vrasja për shkak të marrëdhënieve familjare”, të parashikuar nga neni 79/“c” i KP-së, që përcakton dënimin me jo më pak se 20 vjet burgim ose me burgim të përjetshëm dhe për të cilat nuk lejohet kërkesa për gjykim të shkurtuar sipas nenit 403, pika 2, të KPP-së, të ndryshuar. Ndërkohë, prokuroria nuk ka analizuar në lidhje me marrëdhënien e posaçme midis autorit dhe viktimës sipas përcaktimeve ligjore, në mënyrë që të justifikonte kualifikimin e veprës penale sipas nenit 79/“c” të KP-së, edhe pse kjo lidhje përbën një rrethanë objektive dhe përcaktuese për cilësimin juridik të veprës penale, e cila nuk mund të ndryshonte gjatë gjykimit. Ajo është mjaftuar me ekzistencën e marrëdhënies së afërt mes kërkuesit dhe viktimës, duke u nisur nga marrëdhënia familjare që kishte gjyshi i autorit me babanë e viktimës, duke mos arsyetuar më tej lidhjen konkrete që kishte kërkuesi me viktimën, qoftë edhe duke iu referuar nenit 16 të KPP-së, ku lidhjet familjare, të gjinisë ose të krushqisë së afërt janë përcaktuar si shkaqe papajtueshmërie me funksionin e gjyqtarit në gjykim.

39. Gjykata gjithashtu vlerëson se kjo rrethanë përforcohet nga fakti se në përfundim të procesit gjyqësor, gjykata e shkallës së parë e ka rikualifikuar faktin penal dhe kërkuesi është dënuar për veprën penale “Vrasja me dashje”, të parashikuar nga neni 76 i KP-së, për të cilën parashikohet dënimi me jo më pak se njëzet vjet burgim, masë dënimi kjo që nuk përbën kriter kufizues në rastet e paraqitjes së kërkesës për gjykim të shkurtuar, sipas nenit 403, pika 2, të KPP-së, të ndryshuar. Në ndryshimin e cilësimit juridik të veprës penale, gjykata e shkallës së parë është bazuar në aktet e gjendjes civile, sipas të cilave ka rezultuar se viktimja dhe kërkuesi nuk hyjnë në rrethin e personave “gjini e afërt”, për rrjedhojë kërkuesi, si autor i veprës penale, nuk është subjekt i posaçëm në kuptim të nenit 79/“c” të KP-së.

40. Në vijim, Gjykata vlerëson se në rastin konkret përcaktimi nga prokuroria i marrëdhënies mes autorit të veprës penale dhe viktimës si dy kushërinj, pa treguar konkretisht lidhjen familjare, të gjinisë ose të krushqisë së afërt mes tyre, përbën gabim faktik që ka ndikuar në cilësimin e gabuar të veprës penale. Në këtë pikë vlen të theksohet se marrëdhëniet familjare ose gjinore janë rrethana objektive e përcaktuese për cilësimin juridik të veprës penale, që nuk pësojnë ndryshim si gjatë hetimit, po ashtu edhe gjatë gjykimit të çështjes dhe nuk lënë hapësira për shqyrtimin/rivlerësimin e tyre, ndaj përcaktimi i saktë i tyre është thelbësor për kualifikimin juridik të veprës penale, pasi ndikon në efektivitetin e së drejtës për gjykim të shkurtuar, pra në të drejtën kushtetuese të mosdënimit pa ligj.

41. Për sa i takon shkakut të dytë, kohës së shqyrtimit të kërkesës për gjykim të shkurtuar, Gjykata vëren se kërkesa është paraqitur nga kërkuesi në datën 26.7.2017, para hyrjes në fuqi të ndryshimeve të nenit 403, pika 2, të KPP-së, por për shkak të shtyrjes së seancave gjyqësore është shqyrtuar në datën 2.11.2017, pas hyrjes në fuqi të ndryshimeve ligjore në KPP (*shih paragrafët 4–7 të vendimit*). Gjykatat e juridiksionit të zakonshëm nuk kanë arsyetuar në lidhje me momentin kohor të paraqitjes së kërkesës për gjykim të shkurtuar ose për mosshqyrtimin e saj në seancën e datës 27.7.2017 për shkaqe që nuk vareshin nga vullneti i kërkuetit, pavarësisht se edhe ky shkak ka ndikuar drejtpërdrejt në të drejtën kushtetuese të mosdënimit pa ligj.

42. Për sa më sipër, Gjykata vlerëson se për shkak të gabimit konceptual të organit të prokurorisë në përcaktimin e marrëdhënies mes autorit të veprës penale dhe viktimës, kërkuetit nuk i është dhënë mundësia për të përfituar gjykimin në gjendjen që ishin aktet, sipas procedurës së gjyimit të shkurtuar, kërkesë që për shkak të momentit procedural kur paraqitet vlerësohet nga gjykata e shkallës së parë bazuar në akuzën e ngritur nga prokurori. Po ashtu, edhe në lidhje me momentin e paraqitjes së kërkesës për gjykim të shkurtuar, gjykatat e juridiksionit të zakonshëm nuk kanë mbajtur një qëndrim të arsyetuar lidhur me datën e paraqitjes së kërkesës dhe atë të shqyrtimit të saj, të trajtuara këto duke iu referuar kohës kur kanë hyrë në fuqi ndryshimet ligjore në nenin 403, pika 2, të KPP-së. Në këto kushte dhe për më tepër në rrethanat kur organi i prokurorisë ka hequr dorë nga ankimi për shkak të gabimit faktik në përcaktimin prej tij të marrëdhënies midis kërkuetit dhe viktimës, kërkuetit nuk i është dhënë mundësia për të ushtruar të drejtat e tij në mënyrë efektive dhe në kohën e duhur, pra për të përfituar nga zbatimi i procedurës me gjykim të shkurtuar.

43. Në këtë pikë, Gjykata vlerëson të ritheksojë efektet që sjell gjykimi i shkurtuar për sa i përket masës së dënimit. Zgjedhja e gjyimit të shkurtuar, si rit procesual, ndikon mbi masën ose llojin e dënimit që caktohet nga gjykata, për rrjedhojë kjo e drejtë procedurale ndikon drejtpërsëdrejti në të drejtën materiale të mosdënimit pa ligj (*shih vendimin nr. 26, datë 29.4.2025, të Gjykatës Kushtetuese*).

44. Për këto arsye, Gjykata vëren se për shkak të përcaktimit të gabuar të veprës penale nga organi i prokurorisë, gjykatat e juridiksionit të zakonshëm kanë vendosur refuzimin e kërkesës së kërkuetit për gjykim të shkurtuar, duke i mohuar atij përfitimet e njohura nga ligji për masën e dënimit. Gjykata vlerëson se mënyra sesi kanë vepruar prokuroria e më tej gjykatat e juridiksionit të zakonshëm, të cilat kanë pasur të gjitha hapësirat ligjore për t'i garantuar kërkuetit të drejtën për të përfituar nga gjykimi i shkurtuar gjatë procesit gjyqësor penal, ka sjellë, në thelb, cenimin e garancive efektive kundër dënimit arbitrar në kuptim të së drejtës kushtetuese të mosdënimit pa ligj. Për rrjedhojë, Gjykata vlerëson se pretendimet e kërkuetit për cenimin e parimit të mosdënimit pa ligj janë të bazuara. Ndaj, Gjykata çmon se duhet të shfuqizohet vendimi i Gjykatës së Lartë, pasi duke u bazuar në kompetencat e saj si gjykatë ligji është në pozicionin e duhur për të shqyrtuar pretendimin e kërkuetit dhe riparuar gabimet e gjykatave më të ulëta.

45. Në vijim, Gjykata, duke ritheksoar se kontrolli i respektimit të standardeve kushtetuese për proces të rregullt ligjor është funksion edhe i gjykatave të zakonshme, për më tepër i Gjykatës së Lartë, e cila i ka të gjitha mjetet dhe kompetencat për të kryer një rol që shkon përtej ligjit dhe synon të drejtën (*shih vendimet nr. 79, datë 14.12.2017; nr. 62, datë 23.9.2015, të Gjykatës Kushtetuese*), vlerëson të mos ndalet në analizimin e pretendimeve të tjera të paraqitura nga kërkueti për procesin gjyqësor penal të lidhura edhe me pretendimet për nenin 403, pika 2, të KPP-së, të ndryshuar, për sa kohë që çështja do të merret sërish në shqyrtim nga Gjykata e Lartë.

46. Në përfundim, Gjykata çmon se sipas arsyetimit të mësipërm të këtij vendimi, kërkesa është e pjesërisht e bazuar, ndaj dhe ajo pranohet.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese, në mbështetje të neneve 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pika 1, shkronja “i”, të Kushtetutës, si dhe nenit 72, të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, njëzëri,

VENDOSI:

1. Pranimin pjesërisht të kërkesës.
2. Shfuqizimin e vendimit nr. 00-2024-1630, datë 3.10.2024, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, si të papajtueshëm me Kushtetutën, vetëm për kërkuesin Renato Sina.
3. Dërgimin e çështjes për shqyrtim në Gjykatën e Lartë.
Ky vendim është përfundimtar dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Marrë më 23.10.2025.

Shpallur më 21.11.2025.

Kryetare: Holta Zaçaj

Anetarë: Sonila Bejtja, Marsida Xhaferllari, Genti Ibrahim, Ilir Toska, Sandër Beci, Fiona Papajorgji, Marjana Semini